

TIL BFD

Høringsnotat om ny barnehagelov – uttalelse fra Dronning Mauds Minne, Høgskole for førskolelærerutdanning

Vi har mottatt høringsnotatet fra BFD om forslag til ny barnehagelov og sender med dette vår uttalelse om forslaget.

Innledningsvis i brevet som er lagt ved høringsnotatet heter det at hovedformålet med barnehageloven er at barna får omsorg og et godt pedagogisk tilbud, og at regelverket skal sikre høy kvalitet i barnehagetilbudet, samtidig som det skal legges til rette for mest mulig lokal utforming av kvalitetskrav m.v. Med utgangspunkt i dette uttalte hovedformålet fra BFD sin side, vil vi i vår høringsuttalelse særlig kommentere sider ved lovutkastet som vi mener står i motsetning til dette. Paradoksene finner vi først og fremst i det underliggende synet på barnet, og dermed også i synet på hva slags institusjon barnehagen er/skal være i samtids- og framtidssamfunnet.

Vi har merket oss at BFD i sitt lovforslag har valgt å la formålparagrafens første ledd stå uendret siden 1975. Barnefaglig sett mener vi dette uttrykker et syn på barn og barnehage som befinner seg flere tiår tilbake i tid. Vi merker oss også at BFD har valgt å beholde hele den eksisterende formålparagrafen og at den nedsatte arbeidsgruppens innspill om endringer på dette området står ukommentert i høringsnotatet. Formålparagrafen har flere formuleringer som ikke er i tråd med det synet vi i dag har på barn og barnehagepedagogikk. Et nyere barnesyn bør gjennomsyre hele loven, men være særlig tydelig i lovens formåls- og innholdsparagraf (kapittel I) og i paragrafene om barns og foreldres medvirkning (kapittel II). Hvorvidt loven så tar et slikt syn på alvor vil avhenge av hva som faktisk foreslås i paragrafene om personalet (kapittel V), og hvorvidt man ser det å sikre barn et godt pedagogisk tilbud både som et (øremerket) overordnet statlig ansvar og som et lokalt ansvar (kapittel III, IV).

Vi ser i kapittel II om barns og foreldres rett til medvirkning at lovforslaget også inneholder viktige nyskapende elementer som er mer i tråd med et oppdatert syn på barn, i hvert fall på de eldste barnehagebarna. Retten til medvirkning og oppdragelse til demokrati har vært en viktig del av *danningstradisjonen* i pedagogikken (Broström og Hansen 2004), der Theodor Litts kulturfilosofi kan nevnes spesielt. For å være i takt med sin samtid og orientert mot framtid mener vi et nytt lovutkast må være begrunnet i en bevissthet om førskolebarnets **danning**, som representerer noe *mer* enn omsorg, utvikling, oppdragelse, læring og sosialisering, samtidig som det innbefatter alt dette.

Dersom ønsket faktisk er som høringsnotatet bebuder (s.6) å oppnå og sikre "et godt pedagogisk tilbud" og å synliggjøre at kvalitet har vært "en rettesnor i arbeidet med den nye loven", må loven være *tydelig* på at dette krever faglige kvalifikasjoner. I barnas dannelsingsprosjekter er barnehagepersonalet både barnas advokater og kulturens og det normatives representanter. Et slikt faglig ansvar for danning gjør krav på utdanning.

Argumentasjonen i vår uttalelse er derfor konsentrert om følgende to hovedpunkter:

- betydningen av et oppdatert danningsperspektiv på barnehagevirksomheten
- personalets ansvar og betydningen av faglige kvalifikasjoner i den forbindelse

Med dette som utgangspunkt er kommentarene flettet inn i aktuelle paragrafer i kronologisk rekkefølge.

§1 Formål

Å beholde den gamle formålsparagrafen er ikke i takt med et nyere syn på førskolebarnet. Dersom en virkelig mener det som hevdes i høringsnotatet s. 6 om at barnehagen skal bidra til å gi barna grunnlag for "...livslang læring og aktiv deltakelse i et demokratisk samfunn", der "...formidling av verdier og kultur står i sentrum og barnas egen kulturskaping, glede og mestring skal finne sted..", så må dette gå fram i selve formålet med loven.

Vi har merket oss at BFD i sitt høringsnotat på s.6 skriver at de anbefalingene som en arbeidsgruppe har utarbeidet vil bli referert suksessivt i høringsnotatet. Men vi finner ingen referanser til denne arbeidsgruppens omfattende og grundige drøftinger av barnehagens formål. Heller ikke det konkrete forslaget til ny formålsparagraf er referert i høringsnotatet. Vi finner det uheldig og ganske oppsiktsvekkende at arbeidsgruppens forslag til formålsparagraf ikke er blitt fulgt, fordi det her ligger viktige innspill som kunne ha gitt § 1 større tyngde og klarere pedagogisk profil for samtid og framtid. Særlig viktig er arbeidsgruppens forslag om at barnehagen skal bistå **barna** i deres danningsprosess. Her knyttes barnehagens pedagogikk til det klassiske danningsbegrepet sammen nyere tenkning i norsk og internasjonal filosofi og pedagogikk (Slagstad, Korsgaard og Løvlie 2003; Løvlie, Mortensen og Nordenbo 2003; Brostrøm og Hansen 2004). Vi støtter arbeidsgruppens vurderinger av barnehagens formål og vil anbefale at formålet om danning tas med når BFD fremmer sin lovproposisjon til Stortinget.

Danning er en personlig kultiveringsprosess som innbefatter livslang læring og demokratisk bevisstgjøring. I den forbindelse er det verdt å merke seg det synet på barnet som vokste fram på grunnlag av den internasjonale spedbarnsforskningen på slutten av 1900-tallet, der ikke minst norske forskere har vært sentrale bidragsytere (Hansen 1991; Bråten 2004). Her dokumenteres grundig at også spedbarnet er aktiv i sin egen subjektskaping og deltagelse i kulturen. Det var spørsmålsstillinger om hva spedbarnet **kan**, og videoobservasjonens unike muligheter for å dokumentere mulige svar på dette, som satte fagmiljøene på sporet av det "nye" aktive, kompetente og kulturelle (sped)barnet. Dette barnesynet er også utgangspunktet for nyere norsk barnehageforskning omkring barns jevnaldringskultur, blant de minste så vel som de eldre førskolebarna (Løkken 2000, 2004; Nilsen 2000). En nyskapende barnehagelov, som blant annet vektlegger barnets rett til medbestemmelse, må derfor ha det lille barnehagebarnets kompetanse med som like selvsagt som den kompetansen som er lettere å legge merke til hos eldre barn.

Vårt forslag er at lovutkastets formuleringer under §1 byttes ut med arbeidsgruppens forslag, med unntak av noen formuleringer. Vi foreslår en ny formulering av 4.ledd i arbeidsgruppens forslag om at "barnehagens virksomhet skal bygge på de kristne grunnverdier". Vi mener formuleringen er problematisk sett i forhold til andre livssyns ofte sammenfallende verdier. Vår alternative formulering om at *barnehagens virksomhet skal gi barn et møte med kristendom og andre religiøse tradisjoner som er representert i barnehagen* foreslår vi som

7.ledd, som på den måten gir en viss føring for måten man legger til rette et møte med religionene på. Vår alternative formulering er likevel i tråd med arbeidsgruppens påpekninger av det problematiske ved gjeldende formulering i BFDs forslag som uttrykker at "barnehagen skal hjelpe til med å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier". En del av striden handler nettopp om at en del norske foreldre ikke vil ha hjelp til å oppdra sine barn med en slik innretning. Vi ønsker her en formulering som er mer rettet mot barnehagen som institusjon og ikke mot oppdragelsesaspektet, og at dette løser en del formelle problemer, samtidig som verdigrunnlaget blir omfattende.

I stedet for arbeidsgruppens formulering i 5.ledd om "økologisk forståelse" foreslår vi formuleringen "omtanke for natur og miljø", som vi tror dekker det opprinnelige forslagens intensjon, samtidig som det gjør det lettere å forstå lovteksten for dem som skal bruke den. Vi ønsker dermed at formålsparagrafen blir slik:

§ 1. Formål

Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder et likeverdig pedagogisk tilbud.

Barnehagen skal i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem bistå barna i deres dannelsesprosess og på den måten skape et godt grunnlag for livslang læring og aktiv deltagelse i et demokratisk samfunn.

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, kulturelle og etniske bakgrunn.

Barnehagen skal ha et innhold som bygger på samfunnets felles kunnskaps-, kultur- og verdigrunnlag.

Omsorg, oppdragelse og læring i barnehagen skal fremme menneskelig likeverd, likestilling, åndsfrihet, toleranse og omtanke for natur og miljø.

Barnehagen skal tilby barna et læringsmiljø preget av lek, omsorg og gode sosiale relasjoner.

Barnehagens virksomhet skal gi barn et møte med kristendom og andre religiøse tradisjoner som er representert i barnehagen.

Eiere av private barnehager og barnehager eiet eller drevet av menigheter innen Den norske kirke kan i vedtektene fastsette alternativ formulering av verdigrunnlaget i 7. ledd.

§2 Barnehagens innhold

Vi finner mye godt i forslaget til innholdsparagraf. Vi merker oss at siste del av andre ledd "og på den måten skape et godt grunnlag for livslang læring og aktiv deltagelse i et demokratisk samfunn" er likt arbeidsgruppens andre ledd i deres forslag til ny formålsparagraf. Men vi er kritiske til at BFD i sitt forslag til § 2 ikke ser sammenhengen med sitt eget forslag til en ny § 3 (om barns rett til medvirkning). Arbeidsgruppen var opptatt av at barnehagens skulle bistå barna i deres dannelsesprosess. I høringsnotatets innholdsparagraf skal barnehagen bistå foreldrene, og ikke i barnas dannelsesprosess, men i forhold til foreldrenes omsorg og oppdrageroppgaver. En framtidrettet barnehagelov bør sette barns medvirkning og danning i fokus, mer enn foreldrenes omsorg og oppdragelse, samtidig som barnehagen også skal bistå foreldrene i deres oppdragelse. I og med at vi har gitt vår støtte til arbeidsgruppens forslag til formålsparagraf, er det naturlig i forlengelsen av det også å støtte deres forslag til innhold, men med to nye ledd som nr. 4 og 6:

§2 Barnehagens innhold

Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser.

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder.

Barnehagen skal bistå foreldrene i deres oppdragelse.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi stort rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

Barnehagen skal gjenspeile det flerkulturelle samfunnet.

Barnehager for samiske barn i samiske distrikter skal bygge på samisk språk og kultur.

Departementet fastsetter Rammeplan som gir retningslinjer for organisering og innhold i virksomheten. Barnehagens eier kan tilpasse Rammeplanen og virksomheten til lokale forhold.

Med utgangspunkt i Rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.

§3 Barns rett til medvirkning

Det nye forslaget om barns rett til medvirkning er vi svært positive til. Vi ser dette som uttrykk for et nyere syn på førskolebarnet. Men vi finner det nødvendig å understreke at dette synet må gjelde for hele førskolealderen. Vi støtter BFDs forslag til de to første leddene i denne paragrafen, men tar klart avstand fra tredje ledd:

Vi mener siste del av formuleringen om at *barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet* er uheldig og at den kan fungere diskriminerende i forhold til de minste barnehagebarna. Barns "synspunkter" som utgangspunkt for deres rett til medvirkning må ikke begrenses bare til det som er uttalt med ord og dermed til de barna som behersker verbalspråket. Også *toddlerne* (de som stabber og går) framfører sine synspunkter gjennom det de faktisk velger å *gjøre* og bruke tiden på (Løkken 2000, 2004). Også ettåringen velger aktivt det han eller hun er interessert i og opplever som meningsfylt å gjøre, og velger tilsvarende bort det som ikke oppleves like meningsfylt (Haugen, Løkken og Røthle 2004). Dette skjer allerede på stallebordet og tidlig i spedbarnsalder, der barnet eksempelvis gjennom sin aktive bruk av blikket velger ønsket kontakt og samspill eller når det eventuelt er andre ting som fanger interessen.

Som allerede nevnt i kommentaren til §1 over er barnet fra fødselen av aktiv i sin egen subjektskaping og deltagelse i kulturen. Dette synet på det lille barnet nødvendiggjør et oppgjør med den tradisjonelle oppfatningen av det ensidig *behøvende* barnet (psykoanalytiske perspektiver) og det vi kan kalle "*mangelbarnet*" (utviklingspsykologiske perspektiver), der vi var mest opptatt av hva det lille barnet ennå var for liten til. En nyskapende barnehagelov som vektlegger barnets rett til medbestemmelse må ha det yngre barnehagebarnets kompetanse med som like selvsagt som den vi lettere legger merke til og hører hos eldre førskolebarn. Barnets varierte uttrykk for synspunkter bør tillegges vekt *uavhengig* av barnets alder og modenhet. Retten til å bli sett gjennom oppmerksom iakttagelse er like viktig som å bli hørt gjennom verbale utsagn. Vi foreslår derfor at formuleringen i §3, 3.ledd sløyfes.

§3 Barns rett til medvirkning

Barn har rett til å bli sett og hørt i sine synspunkter på barnehagens daglige virksomhet.

Barn skal få jevnlig mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Videre slutter vi oss til formuleringene i §4, §5, §6 og §7. Vi har følgende synspunkter på §8:

§ 8 Kommunens ansvar og §16 Tilsyn og veiledning

Vi mener drøftingen i kapittel 8.3.3. bagatelliserer problemene i kommunens dobbeltrolle som eier og myndighet. Vi mener at kommunen ikke kan være tilsynsmyndighet. Det er flere grunner til dette. Tonivåsystemet i den kommunale forvaltning er snart innført overalt. Noen

kommuner har fortsatt en viss barnehagefaglig kompetanse ansatt sentralt, men flere kommuner har ikke lenger barnehagefaglig kompetanse i rådmannens stab. Noen kommuner har delegert ansvar til barnehagestyrere. Det betyr at svært mange kommuner i vårt land rett og slett mangler kompetanse til å være barnehagemyndighet.

Når vi i tillegg ser at BFD i kapittel V om personalet har foreslått så mange ulike alternativer og dispensasjonsmuligheter, midlertidige som varige, mener vi at kommunene lett kan misbruke sin myndighet til senke standarden på flere måter. Et slikt resonnement forsterkes sett ut fra den nærmeste kroniske svake økonomien vi har erfart gjennom flere tiår i flertallet av landets kommuner. Mangel på barnehagefaglig kompetanse og dårlig kommuneøkonomi er en stor fare for at barnehagekvaliteten vil bli senket i årene framover. Vi mener et regionalt nivå, i dag fylkesmennene, må ha myndighet til å utføre tilsyn og påse at gjeldende lover og regelverk overholdes. Det regionale nivået bør styrkes med et barnehagetilsyn, slik vi har det på en rekke andre samfunnsområder.

I St.meld. 24 (2002-2003) ble det foreslått at barnehageloven skal pålegge kommunene å sørge for likebehandling av alle barnehager i forhold til offentlige tilskudd. Dette mener vi er et godt prinsipp, ikke bare innen kommuner, men også mellom kommunene. Men det generelle målet om at det forvaltningsnivå som har ansvaret for utformingen av en tjeneste også skal ha ansvaret for økonomien (det finansielle ansvarsprinsipp) er ikke formålstjenlig for barnehagesektoren. Begrunnelsen for dette er at det er stor fare for at det er kommunenes generelle økonomiske situasjon som bestemmer utformingen av tilbudet og at dette kan gå ut over kvaliteten.

Som nevnt innledningsvis har vi merket oss at høringsnotatet flere steder understreker en sikring av barnehagekvalitet som lovutkastets viktigste hensikt, for eksempel formulert slik s. 17: ”...og sikre kvaliteten på barnehagens innhold og arbeidsform”. Med slike formuleringer må en være påpasselig med å unngå at loven åpner for en svekkelse av kvaliteten. Vi mener på grunnlag av dette at de fleste av de sentrale føringene og normene for barnehagedrift bør videreføres. Det påpekes i høringsnotatet (kap 9.1.5) at bemanningsplanen må vise at virksomheten vil bli forsvarlig og at barnehagen kan oppfylle de krav som settes til barnehagetilbudets innhold. Disse kravene er uspesifikke med hensyn til bemanning og arealbehov og vi tror at det er overhengende fare for at uheldig ”skjønnsmessige helhetsvurdering” i mange tilfeller vil gå ut over kvaliteten i barnehagetilbudet.

I høringsnotatet hevdes det at kommunen med sin lokalkunnskap vil være nærmest til å foreta egnethetsvurderingen i forhold til lokale forhold og behov. Vi vil understreke at det ikke er nok med lokalkunnskap; det trengs også fagkunnskap om hvilke krav som må oppfylles for at barn skal få et godt tilbud i barnehagen. Veiledende normer vil være et godt hjelpemiddel for mange kommuner i arbeidet med å godkjenne barnehager.

Som innledning til vår videre kommentar til kapittel V om personalet, gjentar vi det vi sa innledningsvis om at hvorvidt en barnehage lov tar et nyere barnesyn *på alvor* vil avhenge av hva som faktisk foreslås i paragrafene om personalet (kapittel V), og hvorvidt man ser det å sikre barn et godt pedagogisk tilbud både som et overordnet statlig ansvar og som et lokalt ansvar (kapittel III, IV). Med kvalitet som rettesnor, slik det bebudes blant annet s. 6 i høringsnotatet, må loven være *tydelig* på at dette krever faglige kvalifikasjoner. I barnas dannelsingsprosjekter er barnehagepersonalet både barnas advokater og kulturens og det normatives representanter. Et slikt faglig ansvar for danning gjør krav på utdanning.

§ 18 Ledelse

Vi mener at det er uheldig at uttrykket "daglig leder" benyttes og går inn for at det innarbeidede begrepet "styrer" fortsatt anvendes. Vi er imot at barnehagens identitet viskes bort ved at til dels intetsigende titler innføres.

§ 19 Barnehagens øvrige personale

Vi har tidligere pekt på det uheldige ved at kommunene skal ha så stor innflytelse over barnehagens kvalitet. Vi vet fra forskning hvor viktig det er at de ansatte i barnehagen har pedagogisk kompetanse. Vi viser her til OECD-punktene som "har vist seg å kjennetegne en god barneomsorgspolitik" og som BFD selv framfører i sitt høringsnotat s.20:

*betydningen av et helhetlig ansvar for barn i alderen 0-8 år,
betydningen av barnehagen som et tilbud til alle barn,
med stabil og helst offentlig finansiering,
med nær sammenheng med øvrig utdanningssystem,
med velutdannet personale,
med oppfølging og vurdering av virksomheten
med langsiktige planer for forskning og utredning.*

Det BFD-finansierte prosjektet om den norske barnehagekvaliteten dokumenterer hvordan denne bygger på faglige kvalifikasjoner. Dette gjelder særlig i personal- og foreldresamarbeid, og ikke minst i det metodiske arbeidet med å ivareta barnas synspunkter og rett til medvirkning (Kvistad 2003; Søbstad 2002, 2004). Haug (2003:16) mener også at prosesskvaliteten i barnehagen i stor grad avhenger av de ansattes kompetanse. I et omfattende prosjekt som var finansiert av BFD 1990-1992, vurderte Løkken (1992:86) forholdet mellom yrkesrollene i barnehagen, blant annet på bakgrunn situasjoner med mangel på førskolelærere. Ut fra både dybdesamtaler og oppfølgende brede spørreskjemaundersøkelser blant barnehageassistenter (uten pedagogisk utdanning), satte assistenter ord på følgende problemer som oppsto når de fikk avdelingslederansvar:

- De bruker mye tid på å prøve og feile
- De kommer til kort med å forstå og tolke barnas handlinger
- De blir rådville i uforutsette situasjoner
- De kommer til kort med hensyn til å begrunne valg
- De har vansker med å forholde seg til foreldre
- De har vansker med å veilede eget personale på avdelingen
- De har vansker med å delegerer ansvar
- De har vansker med planlegging
- De rekker ikke å lage årsplan
- De blir avhengige av styrerens veiledning

Disse assistentsvarene, som var følt på kroppen i situasjoner hvor utdannede pedagoger ikke var til stede, setter ord på noen sentrale kjennetegn for kvalitet i barnehagen. I tillegg kommer jo også de delene av førskolelærerens utdanning som omfatter andre fag enn pedagogisk teori og praksis og som vil være *avgjørende* for det faglige innholdet og opplegget gjennom ulike epoker, prosjekter og prosesser i et langt barnehageliv for norske førskolebarn.

Dersom det faktisk er høy kvalitet i barnehagetilbudet en ønsker å sikre med utkastet til ny barnehagelov, vil det være uforsvarlig og uansvarlig å åpne for varig ansettelse av personer uten pedagogisk utdanning som pedagogiske ledere. Det vil være et svik mot barna og deres foreldre som i dag stiller stor krav til at barnehagene skal være gode. Det er uforståelig at alternativ D på § 19 overhodet er lansert.

Vi går inn for Alternativ B med et tillegg om at den felles normen i forskriften også skal omfatte "minst en førskolelærer per 7-9 småbarn og per 10-14 større barn som er til stede samtidig". Vi ser her stor grunn til å understreke at kvalifikasjonskravene til personalet på småbarnsavdelingen er like selvfølgelige som blant eldre barnehagebarn (se Løkken 2004:158-160 for en gjennomgang av internasjonale normer).

§19 Barnehagens øvrige personale

Alternativ B

Som alternativ A, med en felles norm i forskriften på minst én førskolelærer per 7-9 småbarn og minst én førskolelærer per 10-14 større barn som er til stede samtidig.

Paragrafer som savnes i lovutkastet

1.

Vi finner det svært uheldig at arbeidsgruppens forslag til ny § 3 om "Barnehagens miljø" ikke er med i BFDs høringsnotat. Den er heller ikke omtalt. Miljøet er "den tredje pedagogen" og betyr mye for barnehagekvaliteten. I tillegg inneholder arbeidsgruppens forslag formuleringer om "et godt psykososialt miljø". Med tanke på det engasjementet vi nå har i arbeidet mot mobbing, er det svært beklagelig at dette forslaget som er i tråd med paragrafer som finnes i Opplæringsloven, ikke er tatt med. Nordin-Hultmans rapport (2004) om pedagogiske miljøer og barns subjektsskaping er et viktig innspill om miljøets bidrag i god førskolepedagogikk.

Med den store oppblomstringen vi har med *natur- og friluftsbarnhager* er det dessuten nødvendig å ha en lovhjemmel for å gi føringer til forskrifter som disse barnehagene skal vurderes opp mot. Dette er en av konklusjonene i forskningsprogrammet "Barn og friluftsliv" ved DMMH, som er under oppfølging med nye studier av natur- og friluftsbarnhager (Hagen, Lysklett og Sandseter 2004). Det er problematisk at denne typen barnehage, som er et "ordinært" heldagstilbud med foreldrebetaling, i høringsnotatet punkt 9.2.2 nevnes sammen med åpne barnehager, som i prinsippet er et tilbud til hjemmearbeidende og som sådan et mer tidsbegrenset tilbud. Natur- og friluftsbarnhager som et fullverdig heldagstilbud til barnehagebarn i alle aldre og til deres yrkesaktive foreldre, må være synlig i en oppdatert barnehagelov. En slik synliggjøring kan bygge på arbeidsgruppens forslag til egen paragraf:

§ ? Barnehagens miljø

Barnehagen skal ha utstyr, lokaler og uteareal som fremmer formålet.

Barnegruppene må ikke være større enn det som er pedagogisk og sikkerhetsmessig forsvarlig.

Organiseringen må ivareta barns behov for tilhørighet.

Barnehagen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremme et godt psykososialt miljø, der det enkelte barn kan oppleve trygghet og sosial tilhørighet.

Det fysiske miljøet i barnehagen bør være i samsvar med de faglige normene som fagmyndighetene til enhver tid anbefaler.

Barnehagens utstyr skal inspirere til læring gjennom varierte kroppslige aktiviteter, utforskning og lek.

Barnehagens lokaler skal gi rom for lek, skapende virksomhet og andre aktiviteter samt hvile og konsentrasjon.

Utearealet skal gi barn mulighet for lek og fysisk aktivitet. Utearealet skal normalt ligge i umiddelbar tilknytning til barnehagens lokaler.

Departementet kan fastsette nærmere retningslinjer for særskilte barnehager.

2.

Det er et faktum at § 24 i det gamle lovutkastet om øvingsopplæring har vært nyttig for vår høgskole for å få nok praksisplasser til studentene. Vi mener at denne paragrafen av flere hensyn bør stå, blant annet fordi det forplikter barnehagene å stille seg til disposisjon som praksisbarnehager. Vi vet at flere profesjonsutdanninger ønsker praksisplasser i barnehagene. Ved at §24 blir tatt ut frykter vi at vi mister verdifullt samspill med barnehagene om utdanning av førskolelærere. Vi står også i fare for å miste innflytelse i nødvendig samspill med barnehageeiere.

Avsluttende kommentar

Vi vurderer BFDs lovforslag slik det foreligger som så løst og uforpliktende at en kan spørre om BFD kan være tjent med å lage et helt nytt lovforslag. Alvorligst er alle forenklingene, delegeringen av makt og myndighet til kommunene, kombinert med flere muligheter for å gi midlertidige og varige dispensasjoner i kravene til de barnehageansattes kompetanse. Etter vår vurdering er ambisjonene i følgebrev og høringsnotat om kvalitetsarbeid fra BFDs sin side på disse områdene motsagt i lovforslaget. Paradoksene utgjør en klar trussel mot godt arbeid i barnehagen, og det kan på sikt svekke barnehagens plass i samfunnet.

Den norske barnehagekvaliteten er godt dokumentert blant annet gjennom gjentatte brukerundersøkelser og i forskning, ikke minst på oppdrag av BFD. Denne kvaliteten er det all grunn til å ta vare på og i internasjonaliseringens navn heller *eksportere* enn å importere dårligere kvalitet. En ny norsk barnehagelov bør bidra til å *styrke* barnehagens kulturelle særpreg og identitet. Vi advarer sterkt mot en lov som i moderniseringens navn vil medføre en utvanning av avgjørende kvaliteter som er dokumentert både i nasjonale og internasjonale vurderinger av den norske barnehagen.

Litteratur

- Bråten, Stein. 2004. *Kommunikasjon og samspill – fra fødsel til alderdom*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Broström, Stig & Mogens Hansen. 2004. *Didaktikk og dannelse*. København: N.W. Damm & søn.
- Hagen, Trond, Olav B. Lysklett & Ellen Beate Sandseter. 2004. *Det fysiske rom: Naturen som lekerom! En historisk, komparativ og plananalytisk studie av natur- og friluftsbarnehager som leke- og læringsarena for barn*. (Prosjektbeskrivelse.) Trondheim: DMMH.
- Hansen, Bjørg Røed. 1991. *Den første dialogen. En studie av spedbarnets oppmerksomhet i samspill*. Oslo: Solum.
- Haug, Peder. 2003. *Om kvalitet i förskolan. Forskning och utvärdering av förskolan 1998-2001*. Stockholm: Skolverket. Forskning i fokus, nr.8.
- Haugen, Synnøve, Gunvor Løkken og Monika Röthle. 2004. *Småbarnspedagogikk. Fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (Bokmanus i trykk.) Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Kvistad, Kari. 2003. Underveis – alltid? Andre rapport fra prosjektet "Den norske barnehagekvaliteten" *DMMHs publikasjonsserie, 1*.
- Løkken, Gunvor. 1992. *Yrkesrollene i barnehagen. Undersøkelser med vekt på å klargjøre forholdet mellom førskolelærerrollen og assistentrollen i barnehagen*. Trondheim: DMMH
- Løkken, Gunvor. 2000. *Toddler peer culture. The social style of one and two year old body-subjects in everyday interaction*. (Doktoravhandling.) Trondheim: NTNU, Pedagogisk institutt.
- Løkken, Gunvor. 2004. *Toddlerkultur. Om ett- og toåringers sosiale omgang i barnehagen*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Nilsen, Randi Dyblie. 2000. *Livet i barnehagen. En etnografisk studie av sosialiseringprosessen*. (Doktoravhandling.) Trondheim: NTNU, Pedagogisk institutt/NOSEB.
- Løvlie, Lars, Klaus Peter Mortensen & Sven Erik Nordenbo. 2003. *Educating Humanity: Bildung in Postmodernity*. Oxford: Blackwell.
- Nordin-Hultman, Elisabeth. *Pedagogiske miljøer og barns subjektskaping*. Oslo: Pedagogisk Forum.
- Slagstad, Rune, Ove Korsgaard & Lars Løvlie (red.). 2003. *Dannelsens forvandlinger*. Oslo: Pax.
- Søbstad, Frode. 2002. Jaktstart på kjennetegn ved den gode barnehagen. Første rapport fra prosjektet "Den norske barnehagekvaliteten". *DMMHs publikasjonsserie, 2*.
- Søbstad, Frode. 2004. Mot stadig nye mål... Tredje rapport fra prosjektet "Den norske barnehagekvaliteten". *DMMH's publikasjonsserie, 1*.